

Det kongelige kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref.
200902951-
/SRM

Deres brev av:

Vår ref.
200900902-24

Emnekode
SARK-2000

Dato
30. september 2009

ASKI

Høring - Forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven - bortvisning av elever

Med dette oversendes høringsuttalelse fra Bergen Kommune vedrørende forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven - bortvisning av elever.

Saken er utarbeidet av Byrådsavdeling for barnehage og skole, og ble sluttbehandlet i byrådet i møte den 30.9.2009 sak 1321/09.

Byrådet fattet følgende vedtak:

1. Bergen kommune slutter seg ikke til høringsforslaget om forslag til endringer i opplæringsloven slik det foreligger.
2. Det er Bergen kommune sin oppfatning at lærere kan vise elever ut fra egne undervisningstimer for inntil resten av skoledagen med hjemmel i skolens ordensreglement. Bortvisning fra skolen etter opplæringslovens § 2-10 bør fremdeles tillegge rektor alene.

Saksutredning følger vedlagt.

Med vennlig hilsen
Byrådsavdeling for barnehage og skole

Merete Rosvold Bogen
Seksjonsleder strategi og utredning

Asgeir Kilhus
Planlegger

Kopi:
- Bystyrets kontor
- Torstein Johannessen

Dato: 25. september 2009

Byrådssak 1321/09

Byrådet

**Høringsuttalelse - Forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven.
Bortvisning av elever**

ASKI SARK-2000-200900902-20

Hva saken gjelder:

Det foreligger brev datert 5.6.2009 fra kunnskapsdepartementet med invitasjon til å gi uttalelse om endringer i lov 17.juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) og forslag til endringer i lov 4.juli 2003 nr. 84 om private skoler med rett til statstilskudd på høring.

Forslaget omfatter endringer som skal styrke lærerens autoritet i undervisningssituasjonen gjennom å åpne for at rektorenes myndighet til å fatte avgjørelse om bortvisning fra undervisningen for inntil en dag kan delegeres til lærerne.

Høringen finnes på kunnskapsdepartementets sin internettside, under høringer. (<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd>) Høringsfristen er satt til den 6. oktober.

Vedtakskompetanse:

Byrådet behandler høring "Forslag om å endre bestemmelsene i opplæringsloven og privatskoleloven om delegering av myndighet til bortvisning av elever fra undervisningen". Jf § 5 i byrådets fullmakter. (B-sak 102-06).

Byråden innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

1. Bergen kommune slutter seg ikke til høringsforslaget om forslag til endringer i opplæringsloven slik det foreligger.
2. Det er Bergen kommune sin oppfatning at lærere kan vise elever ut fra egne undervisningstimer for inntil resten av skoledagen med hjemmel i skolens ordensreglement. Bortvisning fra skolen etter opplæringslovens § 2-10 bør fremdeles tillegge rektor alene.
3. Melding om vedtak oversendes bystyres kontor.

Tomas Moltu
byråd

Saksutredning:

1. Høringsbrev

Det foreligger brev datert 5.6.2009 fra kunnskapsdepartementet med invitasjon til å gi uttalelse om endringer i lov 17.juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) og forslag til endringer i lov 4.juli 2003 nr. 84 om private skoler med rett til statstilskudd på høring.

Forslaget omfatter endringer som skal styrke lærerens autoritet i undervisningssituasjonen gjennom å åpne for at rektorenes myndighet til å fatte avgjørelse om bortvisning fra undervisningen for inntil en dag kan delegeres til lærerne.

Høringen finnes på kunnskapsdepartementets sin internettside, under høringer. (<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd>) Høringsfristen er satt til den 6. oktober 2009.

2. Forslag om å endre bestemmelsene i opplæringsloven og privatskoleloven om delegering av myndighet til bortvisning av elever fra undervisningen.

2.1 Om forslaget

I stortingsmelding nr 31 Kvalitet i skolen (2007-2008) understrekes det at lærerens kompetanse og samspill med elevene er den viktigste faktoren i skolen for elevenes læring. Samtidig ble viktigheten av ro og orden i klasserommet fremhevet.

Kunnskapsdepartementet legger frem forslag om å legge til rette for å bevare og styrke læreres autoritet i undervisningssituasjonen gjennom å åpne for at rektorenes myndighet til å fatte avgjørelse om bortvisning fra undervisningen for inntil en dag kan delegeres til lærerne.

2.2 Gjeldende rett

Bortvisning fra undervisningen er regulert i opplæringsloven av 17.juli 1998 §§ 2-10 for grunnskolen. Regelverket er nærmere presisert i rundskriv Udir-07-2005 Om ordensreglement i grunnskoler og videregående opplæring.

Det fremgår i opplæringsloven §§ 2-10 annet ledd at det er rektor som er bemyndiget til å fatte avgjørelser om bortvisning av elever. I rektors fravær er det vedkommende som fungerer i rektors fravær som har denne myndigheten. Den kan ikke overlates til andre. Dette innebærer at lærere og annet personell ikke kan fatte avgjørelse om bortvisning selv.

Avgjørelse om bortvisning for en eller flere dager er enkeltvedtak i forvaltningslovens § 2 og saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven Kap. 3 til 6. Avgjørelser om bortvisning av elever for mindre enn en dag regnes imidlertid ikke som et enkeltvedtak, men etter gjeldende rett er det fortsatt rektor som tar avgjørelsen.

2.3 Departementets forslag til endringer

Det foreslås at opplæringslovens §§ 2-10 endres slik at myndighet til å vise elever bort fra undervisningen for opptil en dag kan delegeres fra rektor til faglærere. Forslag til endringer

innebærer at rektor *kan* bemyndige lærerne til å bortvise elever fra enkelttimer eller resten av dagen. Høringsforslaget innebærer derfor ingen endringer om bortvisning av elever i en dag eller flere, som fortsatt vil være bemyndiget rektor eller den som fungerer i vedkommendes sted.

Denne todelingen av myndighetsutøvelse mellom rektor og den enkelte lærer sikrer lærerne den nødvendige autoritet i undervisningssituasjonen, samtidig som elevenes rettsikkerhet ivaretas ved bortvisning i lengre tidsperioder.

Det understrekes at vilkårene for å bortvise elevene fra undervisningen ikke endres med dette forslaget. Eventuell bortvisning må fortsatt hjemles i ordensreglementet.

De foreslåtte endringene skal ikke medføre noen administrative eller økonomiske konsekvenser.

2.4 Byrådets kommentarer

Byrådet mener at ro og orden i undervisningstimene, bør hjemles i skolens ordensreglement. Likedan hvilke konsekvenser det kan ha å lage slik uro at læringsmiljøet for de øvrige elevene forringes. En slik konsekvens kan være å nekte en elev adgang til klasserommet hvis en elev kommer for sent, men i grunnskolen vil det trolig oftere være å be en elev forlate klasserommet dersom eleven har en fremferd som er til sjenanse for de øvrige elevenes mulighet til læring. Så lenge eleven får oppholde seg ved skolen, mener byrådet at § 2-10 om bortvisning ikke kommer til anvendelse. Denne paragrafen kommer heller ikke til anvendelse for de fleste andre ordensmessige sanksjonene som kan fremgå av en skoles ordensreglement. Alle ordensmessige sanksjoner som er mildere enn bortvisning, kan derfor etter gjeldende rett avgjøres og iverksettes av lærer. Bare bortvisning fra skolen må avgjøres av rektor.

Byrådet mener at lærere i skolen trenger et tydelig mandat og tilgang til virkemidler for å holde ro i undervisningen. Den som har klasseledelsen skal i utgangspunktet kunne bortvise elever i timene de selv råder over, men ikke mer enn resten av dagen. En lærer bør ikke ha mandat til å utvise elever fra timer de ikke selv råder over.

Når det gjelder assistenter og vikarer sin myndighet til å bortvise elever fra undervisningen bør det legges til grunn en stram praksis. Assistenter bør, i utgangspunktet, forholde seg til klasseleder i vurderingen av vanskelige situasjoner. For vikarer bør dette vurderes i forhold til varighet av vikariatet og andre forhold. Rektor bør, etter egen vurdering og med hjemmel i skolens ordensreglement, kunne delegere myndighet til vikarer og assistenter når det oppfattes som riktig og hensiktsmessig.

Bergen kommune vil understreke at lærerne bør få styrket kompetanse i klasseledelse. En strukturert og forutsigbar undervisning hvor lærerne er kompetent på elevrelasjoner skaper et bedre læringsmiljø for alle elever. Bergen kommune vil tilrettelegge for at alle lærere på 1, 5 og 8 trinn skal få økt kompetanse i klasseledelse og samspill. Dette er klassetrinn som markerer viktige overganger for elevene i skolen, hvor kompetanse i klasseledelse er særlig viktig. Det legges til grunn at god klasseledelse vil kunne begrense alvorlige ordenssanksjoner

Ved bortvisning for enkelttimer inntil en dag vil grunnskoler fortsatt ha tilsynsansvar for elevene. Dette betinger at skolen har gode internkontrollrutiner som ivaretar elevene som er

vist bort fra klasserommet/undervisningen. Etter Bergen kommune sitt skjønn kan dette medføre økonomiske konsekvenser, særlig ved små skoler som har mindre handlingsrom.

Det bør også understrekes at foreldre skal varsles når elever blir nektet adgang til undervisningstime, eller bes forlate undervisningstime. Å ikke få delta i den ordinære undervisningen er et såpass alvorlig inngrep at det er nødvendig med slikt varsel selv om eleven ikke bortvises fra skolen.

Bortvisning fra skolen er den strengest mulige ordensmessige sanksjon som kan brukes i grunnskolen. Den kan bare benyttes ved alvorlige eller gjentatte brudd på ordensreglementet. Det betyr at den kan vurderes brukt når undervisningstimer ødelegges av enten alvorlig form for uro, eller uro gjentatte ganger. Til vanlig er det ved vold eller alvorlig hærverk bestemmelsen brukes. Bergen kommune mener det fremdeles bør være rektor eller den som fungerer som rektor, som alene har myndighet til å fatte vedtak om bortvisning fra skolen. Bortvisningssaker vil ha slik alvorlighetsgrad at skolens øverste leder bør være involvert. Elevens rettssikkerhet vil være bedre ivaretatt fordi rektor til vanlig kjenner forvaltningslovgivningen bedre enn lærerne.

Hvis departementet vedtar de foreslåtte endringene i opplæringsloven, forutsettes det fra Bergen kommune sin side at forslaget ikke vil medføre noen administrative eller økonomiske konsekvenser for kommunene, og at eventuelle merutgifter fullfinansieres med statlig kompensasjon.